

Posodobitev: 3. april 2020

PRAVNI IZZIVI V ČASU ŠIRJENJA COVID-19

Et

KAZALO

1. SPLOŠNO	4
2. DELOVNA RAZMERJA	7
2.1 IZJEMNE OKOLIŠČINE PO ZDR-1	7
2.2 MOŽNI UKREPI ZA DELODAJALCE PO ZDR-1	7
2.2.1 ODREDITEV DELA NA DOMU.....	8
2.2.2 OPRAVLJANJE DRUGEGA DELA.....	9
2.2.3 ZAČASNA PRERAZPOREDITEV DELOVNEGA ČASA.....	9
2.2.4 ČAKANJE NA DELO DOMA.....	10
2.2.5 NAPOTITEV DOMOV IZ PREVENTIVNIH RAZLOGOV.....	10
2.2.6 IZREDNI NEPLAČAN DOPUST.....	10
2.2.7 KOLEKTIVNI DOPUST.....	10
2.2.8 IZRABA LETNEGA DOPUSTA.....	11
2.2.9 ODPOVED POGODBE O ZAPOSLOTVI IZ POSLOVNEGA RAZLOGA.....	11
2.2.10 ZNIŽANJE PLAČE.....	11
2.2.11 ZAPOSLOTEV ZA KRAJŠI DELOVNI ČAS.....	11
2.2.12 ODPOVED S PONUDBO NOVE POGODBE.....	12
2.3 OBVEZNOSTI DELODAJALCEV PO ZVZD-1	13
3. UKREPI IN POMOČI DRŽAVE ZA PODPORO GOSPODARSTVU	15
3.1 UGODNOSTI, KI JIH PREDVIDEVA DAVČNA ZAKONODAJA.....	15
3.2 UKREPI ZA POMOČ SAMOZAPOSLENIM.....	16
3.3. SUBVENCIONIRANJE ČAKANJA NA DELO.....	17
3.4 SUBVENCIONIRANJE NADOMESTILA PLAČE V PRIMERU ODREJENE KARANTENE.....	18
3.5 NADOMESTILO ZA BOLNIŠKO ODSOTNOST V ČASU EPIDEMIJE.....	18
3.6 NADOMESTILO PLAČE ZA STARŠE IN DRUGE DELAVCE, KI ZARADI VIŠJE SILE NE MOREJO OPRAVLJATI DELA.....	18
3.7 PLAČILO PRISPEVKOV ZA POKOJNINSKO ZAVAROVANJE.....	18
3.8 IZVRŠILNI POSTOPKI, FINANČNO POSLOVANJE PODJETIJ IN POSTOPKI ZARADI INSOLVENTNOSTI TER PRISILNEGA PRENEHANJA.....	18
3.9 DRUGI UKREPI PO »MEGAZAKONU«.....	19
3.10 UKREPI ZA IZBOLJŠANJE LIKVIDNOSTI PODJETIJ.....	20
3.11 BANČNA POSOJILA.....	20
3.12 UKREPI SLOVENSKEGA PODJETNIŠKEGA SKLADA.....	21
3.13 SUBVENCije SLOVENSKE TURISTIČNE ORGANIZACIJE.....	21
3.14 UKREPI V ZVEZI S SODNIMI IN UPRAVNIMI POSTOPKI.....	21

4. POSLOVNA POGODBENA RAZMERJA	23
4.1 IZPOLNJEVANJE POGODBENIH OBVEZNOSTI IN POSLEDICE NEIZPOLNITVE.....	23
4.2 »VIŠJA SILA«	23
4.3 SPREMENJENE OKOLIŠČINE	24
4.4 NEZMOŽNOST IZPOLNITVE OBVEZNOSTI.....	24
4.5 NEGOTOVA IZPOLNITEV OBVEZNOSTI.....	24

1. SPLOŠNO

Slovenija je 12. marca 2020 zaradi naraščanja števila primerov okužb s koronavirusom COVID-19 razglasila epidemijo in aktivirala državni načrt zaščite in reševanja. Podlaga za razglasitev epidemije je strokovno mnenje NIJZ. S tem je Slovenija sledila razglasitvi pandemije s strani Svetovne zdravstvene organizacije (WHO).

Od trenutka, ko je bila evidentirana prva okužba v Sloveniji, je država postopoma sprejemala ukrepe za zajezitev širjenja okužb s COVID-19. Spodaj so naštet najpomembnejši ukrepi.

Ukrepi, ki omejujejo gibanje, zbiranje in promet

- prepoved zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih, ki trenutno velja od 16. 3. 2020 do preklica – zavodi so zaprti;
- najprej je vlada prepovedala zbiranje ljudi na dogodkih v zaprtih javnih prostorih, kjer se zbira več kot 100 ljudi in prepovedala dogodke na javnih mestih, če število ljudi presega 500, nato pa izdala sedaj veljavno začasno splošno prepoved gibanja in zbiranja ljudi na javnih mestih in površinah v Republiki Sloveniji ter prepoved gibanja izven občine stalnega oz. začasnega prebivališča z nekaterimi izjemami ob upoštevanju ohranjanja varne razdalje (prihod in odhod na delo, dostop do lekarn, trgovin z živili, itd.);
- prepoved in omejitve javnega prevoza potnikov v Republiki Sloveniji in prepoved opravljanja zračnih prevozov;
- vzpostavitev štirih kontrolnih točk za vstop v RS na cestnih povezavah z Italijo, ostali mejni prehodi so za cestni promet zaprti. Vstop v Slovenijo se osebam, ki niso državljani RS, dovoli zgolj pod določenimi pogoji.

Najpomembnejši ukrepi na področju zdravstva

- omejitev določenih pravic zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev, predvsem prepoved gibanja izven države in prepoved stavke;
- prekinjeno izvajanje preventivnih zdravstvenih storitev, razen če bi imela opustitev negativne posledice za pacienta.

Najpomembnejši ukrepi na področju potrošništva

- prepoved ponujanja in prodaje blaga in storitev, ki velja za vse prodajalne, razen za prodajalne z živili vključno s prodajo kmetijskih pridelkov na kmetiji, lekarne, prodajalne z medicinskimi pripomočki in ortopedskimi pripomočki, program vrt in kmetijstvo v prodajalnah, kmetijske prodajalne, bencinske servise, banke, pošto, dostavne službe, trafike in kioske za prodajo časopisov in revij ter druge nujne storitve za zagotavljanje javne varnosti in zdravja;
- sprememba obratovalnih ur trgovin z živili, poštnih in ostalih ponudnikov storitev.

Ukrepi na področju sodstva

- vsa sodišča od 16. 3. 2020 opravljajo naroke in odločajo samo v nujnih zadevah, v času trajanja posebnih ukrepov procesni roki ne tečejo, prav tako se ne vročajo sodna pisanja (razen v nujnih

zadevah). Če je bilo sodno pisanje vročeno, začnejo teči procesni roki prvi naslednji dan, ko prenehajo veljati posebni ukrepi;

- v času začasnih ukrepov roki za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih, določeni z zakonom, ne tečejo. Ustavitev teka rokov velja tako za procesne kot materialne roke;
- ustavitev upravnih rokov in rokov v drugih javnopravnih zadevah, ki nimajo značaja upravne zadeve za opravljanje procesnih dejanj strank in za izpolnitev njihovih materialnih obveznosti in prekinitev teka rokov za opravljanje procesnih dejanj za upravne organe pri čemer se roki za uveljavitev materialnih pravic v upravnih zadevah, ki se iztečejo v času izvajanja ukrepov po tem zakonu, podaljšajo tako, da se iztečejo osmi dan od dneva prenehanja ukrepov (razen v nujnih zadevah).

Sprejeti zakoni:

Državni zbor je dne 19.03.2020 sprejel paket interventnih zakonov:

- **Zakon o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov (ZIUPPP)**, katerega namen je ohranitev delovnih mest in med drugim ureja delno povračilo nadomestila plače za začasno čakanje na delo, povračilo celotnega nadomestila plače za čas odrejene karantene in odlog plačila prispevkov za samozaposlene;
- **Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditorejmalcev (ZIUPOK)**, ki ureja možnost odloga kreditnih obveznosti;
- **Zakon o interventnih ukrepih na javnofinančnem področju (ZIUJP)**, ki podaljšuje roke za izpolnitev davčnih obveznosti, določa poenostavljene pogoje za spremembo predhodne akontacije in lažje uveljavljanje odloga oziroma obročnega plačevanja davčnih obveznosti;
- **Zakon o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (ZZUSUDJZ)** ki uvaja ukrepe, ki se nanašajo na tek rokov, vročanje in ukrepe v zvezi s poslovanjem organov;
- **Zakon o interventnih ukrepih na področju kmetijstva, gozdarstva in prehrane (ZIUPKGP)**, ki ureja možnost vpliva države na trg s hrano in druge ukrepe v kmetijstvu, gozdarstvu, prehrani in veterinarstvu.

Ukrepi po zgornjih zakonih so bili nato delno spremenjeni, predvsem pa dopolnjeni z **Zakonom o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo** oziroma ti. »Megazakonom«, ki med drugim predvideva:

- povračila nadomestila plače delavcem pri delodajalcih, ki jim začasno ne morejo zagotavljati dela ter povračila nadomestila plače delavcem, ki ne morejo opravljati dela zaradi višje sile, ter oprostitve plačila prispevkov za te delavce,
- oprostitve plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zaposlene, ki prejemajo plačo,
- izredne pomoči v obliki mesečnega temeljnega dohodka za samozaposlene in kmete,
- oprostitve plačila prispevkov za samozaposlene in kmete,
- začasno denarno nadomestilo plače zaradi izgube zaposlitve,

- uvedbo nadomestila v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja,
- uvedbo enkratnega solidarnostnega dodatka za upokojence in druge ranljive skupine oseb,
- izjeme na področju uveljavljanja pravic iz javnih sredstev, na področju socialnovarstvenih prejemkov in na področju uveljavljanja pravic po zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.
- oprostitev plačila obrokov predhodne akontacije dohodnine oziroma akontacije dohodnine in akontacije davka od dohodkov pravnih oseb in
- zmanjšanje davčne osnove zavezancem za dohodnini od dohodkov iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, ki se jim dohodek ugotavlja na podlagi pavšalne davčne osnove,
- uvedbo dodatnega položaja insolventnosti, odlog obveznosti posloводства, odložitve odločanja o upnikovem predlogu za začetek stečaja, pravice delavca pri jamstvenem skladu in preložitve rokov.

Ukrepi bodo veljali najmanj za čas do 31. maja 2020.

»Megazakon« je bil sprejet v državnem zboru dne 2. 4. 2020, nekateri ukrepi pa bodo veljali že od 13. 3. 2020.

V naslednjih tednih je pričakovati, da bo vlada predlagala še dodatni paket, ki bo urejal predvsem ukrepe za preprečevanje verižne nelikvidnosti podjetji, poroštveno shemo in ukrepe SID banke.

V posledici dogajanja se tudi gospodarske družbe srečujejo s povečanim številom pravnih izzivov. Ti se trenutno nanašajo predvsem na vprašanja delovnih razmerij, možnosti, ki jih ponuja država za blažitev posledic ter poslovnih pogodbenih razmerij, še posebno z vidika posledic neizpolnitve obveznosti. Z namenom, da bi našim strankam vsaj deloma olajšali soočanje z izrednimi razmerami, smo pripravili pregled najpomembnejših informacij, ki se nanašajo na aktualne pravne teme.

Dokument bomo redno posodabljali in prilagajali glede na dodatno uvedene ukrepe.

2. DELOVNA RAZMERJA

2.1 IZJEMNE OKOLIŠČINE PO ZDR-1

Izjemne okoliščine po ZDR-1 veljajo v primeru naravnih ali drugih nesreč, če se taka nesreča pričakuje ali v drugih izjemnih okoliščinah, ko je ogroženo življenje in zdravje ljudi ali premoženje delodajalca.

Po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami so naravne nesreče potres, poplava, zemeljski plaz, snežni plaz, visok sneg, močan veter, toča, žled, pozeba, suša, požar v naravnem okolju in druge nesreče, ki jih povzročijo naravne sile. Izrecno pa je naveden tudi množični pojav nalezljive človeške, živalske ali rastlinske bolezni. Ob upoštevanju dejstva, da je Slovenija 12. 3. 2020 razglasila epidemijo, lahko štejemo, da trenutna situacija v državi ustreza pojmu izjemnih okoliščin.

Zaradi izjemnih okoliščin lahko delodajalec skladno s 169. členom ZDR-1 delavcu enostransko odredi **drugo vrsto dela** ali **drug kraj opravljanja dela (vključno z delom od doma)**, kot je bil določen s pogodbo o zaposlitvi. Tak ukrep lahko traja zgolj za čas trajanja takih okoliščin.

2.2 MOŽNI UKREPI ZA DELODAJALCE PO ZDR-1

Ukrepi, ko delavci delo še vedno opravljajo	
Ukrep	Glavne značilnosti
Odreditev dela na domu	<ul style="list-style-type: none"> - možnost enostranske odreditve - začasen ukrep - obvezno obvestilo inšpektoratu - 100% plačilo za delo - plačnik je delodajalec
Opravljanje drugega dela	<ul style="list-style-type: none"> - možnost enostranske odreditve - začasen ukrep - 100% plačilo za delo - plačnik je delodajalec
Začasna prerazporeditev delovnega časa	<ul style="list-style-type: none"> - možnost enostranske odreditve - začasen ukrep - 100% plačilo za delo - plačnik je delodajalec
Ukrepi, ko delavci dela ne opravljajo	
Ukrep	Glavne značilnosti
Čakanje na delo zaradi nezmožnosti zagotavljanja dela	<ul style="list-style-type: none"> - delavec je doma in NE dela - možnost enostranske odreditve - začasen ukrep - nadomestilo v višini 80% povprečne plače zadnjih treh mesecev - prevoz na delo se ne izplačuje

	<ul style="list-style-type: none"> - po predlogu interventnega zakona 60% nadomestila plača delodajalec, 40% država
Napotitev domov iz preventivnih razlogov	<ul style="list-style-type: none"> - delavec je doma in NE dela - možnost enostranske odreditve - 100% plačilo za delo - plačnik je delodajalec - prevoz na delo se ne izplačuje
Izredni neplačan dopust	<ul style="list-style-type: none"> - zgolj ob sporazumu z delavci - neplačano - dogovor glede plačila prispevkov (delodajalec ostaja zavezan za plačilo prispevkov) - možen dogovor, da prispevki bremenijo delavca
Kolektivni dopust	<ul style="list-style-type: none"> - pogojno in ne za celoten dopust - možnost enostranske odreditve - 100% plačilo za delo - plačnik je delodajalec
Izraba letnega dopusta	<ul style="list-style-type: none"> - sporazumno in ne v celoti - nekatere kolektivne pogodbe urejajo minimum dni, ko je koriščenje dopusta prepuščeno delavcu - 100% plačilo za delo - plačnik je delodajalec
Odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga	<ul style="list-style-type: none"> - enostranski ukrep - upoštevanje odpovednih rokov - obveznost plačila odpravnine - upoštevati varovane kategorije delavcev
Dogovorni ukrepi	
Ukrep	Glavne značilnosti
Znižanje plače	<ul style="list-style-type: none"> - sporazumno - začasno ali trajno - možno dogovoriti z aneksom
Zaposlitev za krajši delovni čas	<ul style="list-style-type: none"> - sporazumno - začasno ali trajno - potrebno skleniti novo pogodbo o zaposlitvi
Odpoved pogodbe s ponudbo nove	<ul style="list-style-type: none"> - namen ohranjanja zaposlitve - možnost ponudbe drugega delovnega mesta glede na potrebe procesa - možnost ponudbe nižje plače (vendar ne nižje kot minimalna plača oziroma kot predvideno s kolektivno pogodbo) - ustrezno delovno mesto

2.2.1 ODREDITEV DELA NA DOMU

Pogodba o zaposlitvi za delo na domu je sicer oblika fleksibilne zaposlitve, za katero morajo biti izpolnjeni točno določeni zakonski pogoji. Kljub temu lahko delodajalec v primeru izjemnih okoliščin svojim delavcem delo na domu odredi enostransko. V primeru izjemnih okoliščin se namreč lahko spremeni vrsto

dela ali kraj opravljanja dela ne glede na določbe pogodbe o zaposlitvi in tudi brez soglasja delavca. Seveda, ko je skladno z naravo dela to mogoče.

Pozornost je treba nameniti tudi:

- primernosti delovnega mesta, torej da delavec na domu opravlja le delo, ki sodi v dejavnost delodajalca ali ki je potrebno za opravljanje dejavnosti delodajalca,
- razporeditvi delovnega časa tako, da se upošteva pravila o varnosti in zdravju pri delu in se zagotovi ustrezne odmore in počitke,
- vodenju evidence o izrabi delovnega časa tako, da delavec delodajalcu dnevno sporoča podatke o številu opravljenih ur,
- zagotovitvi materiala in delovnih sredstev delavcem ter določilu nadomestila za uporabo lastnih sredstev,
- varstvu poslovnih skrivnosti in drugih občutljivih podatkov in
- varnosti in zdravju pri delu tako, da lahko izda delodajalec ustrezna navodila za varno in zdravo delo od doma.

Delodajalec je dolžan o izvajanju dela od doma obvestiti Inšpektorat za delo takoj, ko je to možno, lahko tudi preko elektronske pošte na naslov: prijave.irsd@gov.si.

2.2.2 OPRAVLJANJE DRUGEGA DELA

Delodajalec lahko skladno s 33. členom ZDR-1 delavcem izjemoma začasno odredi opravljanje drugega ustreznega dela. Delodajalec mora pri tem upoštevati, da mora novo delovno mesto ustrezati vrsti in ravni izobrazbe delavca ter delovnemu času in kraju, za katerega ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi.

V primeru izjemnih okoliščin pa lahko delodajalec svojim delavcem poenostavljeno odredi drugo delo. Opravljanje drugega dela je lahko le začasen ukrep, dokler trajajo izjemne okoliščine. Tudi pri tej spremembi je potrebno pozornost nameniti primernosti delovnega mesta, delovnemu času, zagotovitvi delovnih sredstev, varovanju poslovnih skrivnosti in varnosti ter zdravju pri delu.

2.2.3 ZAČASNA PRERAZPOREDITEV DELOVNEGA ČASA

Ena izmed možnosti, ki jo imajo delodajalci v trenutnih okoliščinah, je tudi začasna prerazporeditev delovnega časa. Predvidena je kot sprememba v organizaciji dela, do katere pride zaradi objektivnih okoliščin, ki narekujejo prilagoditve delovnega procesa in ki jih ni mogoče vnaprej planirati.

Delavec lahko torej določeno obdobje dela več kot je pogodbeno dogovorjeno, temu pa sledi obdobje, ko dela manj in tako izrabi presežek ur. Pri začasno prerazporeditvi delovnega časa mora delodajalec še vedno upoštevati omejitve glede tedenskega trajanja polnega delovnega časa in obveznih počitkov.

O začasni prerazporeditvi delovnega časa mora delodajalec delavce pisno obvestiti najmanj en dan pred razporeditvijo delovnega časa.

2.2.4 ČAKANJE NA DELO DOMA

Eden izmed ukrepov, v kolikor delodajalec začasno ne more zagotavljati dela delavcem (zaradi zmanjšane povpraševanja, prekinjenih dobavnih verig, ipd.), je napotitev delavca na čakanje na delo doma. Delavec se je dolžan odzvati na poziv delodajalca, kot izhaja iz pisne napotitve. Pisna napotitev se lahko pošlje delavcu tudi po elektronski poti na elektronski naslov delavca.

Delavec ima pravico do nadomestila plače v višini 80 odstotkov. Delodajalec bo predvidoma lahko uveljavil delno povračilo nadomestil plač v skladu z Zakonom o interventnem ukrepu delnega povračila nadomestila plače, ki pa zaenkrat še ni sprejet.

2.2.5 NAPOTITEV DOMOV IZ PREVENTIVNIH RAZLOGOV

Delodajalec lahko delavca napoti domov tudi iz preventivnih razlogov, torej če na primer obstaja sum, da bi lahko ogrozil zdravje in varnost ostalih delavcev. V tem primeru gre za odsotnost z dela, ko delavec ne dela iz razlogov na strani delodajalca. Delodajalec je v tem primeru dolžan delavcu izplačati 100% nadomestilo plače. Strošek prevoza na delo se v tem času ne izplačuje.

2.2.6 IZREDNI NEPLAČAN DOPUST

Odsotnost z dela v obliki neplačanega dopusta je tudi ena izmed možnosti, ki pride v poštev v primeru izrednih okoliščin. Vendar je mogoča samo z dogovorom med delodajalcem in delavcem. Zakonsko ni določena, je pa treba upoštevati ureditev v kolektivnih pogodbah. Opozoriti je potrebno, da določene kolektivne pogodbe predvidevajo, da se morata delavec in delodajalec hkrati z dogovorom o izrabi te možnosti odsotnosti dogovoriti tudi glede obveznosti plačila prispevkov v primeru odsotnosti nad 30 dni. Delodajalec načeloma ostane zavezan za odvajanje in plačilo prispevkov., vendar pa je dopusten individualni dogovor z delavcem, da gre izplačilo prispevkov na stroške zaposlenega.

2.2.7 KOLEKTIVNI DOPUST

Določitev kolektivnega dopusta sicer izhaja iz potreb delovnega procesa in ga delodajalec umesti v čas, ki je v njegovem interesu, torej v obdobje, ko ni dela, oziroma so prisotne težave z zagotavljanjem delovnega procesa. Vendar pa je bistveno to, da delavcu omogoči tudi izrabo ustreznega dela letnega dopusta v času, ko se primarno upoštevajo možnosti za počitek in rekreacijo delavca in njegove družinske obveznosti in se na ta način doseže namen in cilj pravice do letnega dopusta.

Pravica do plačanega letnega dopusta je glede na sodno prasko Sodišča EU temeljna socialna pravica in pomembno načelo socialnega prava Unije. Pri odločitvi za odreditev kolektivnega dopusta je zato potrebno presoditi, ali ustreza namenu pravice do letnega dopusta, v vsakem primeru pa se je priporočljivo o tej možnosti vnaprej pogovoriti z delavci.

2.2.8 IZRABA LETNEGA DOPUSTA

Izrabo letnega dopustna je načeloma potrebno dogovoriti z delavcem. Delodajalec mora pri tem upoštevati temeljni namen in cilj letnega dopusta, torej možnosti za počitek in rekreacijo delavca in njegove družinske obveznosti. Skrbeti mora tudi za primeren način komunikacije, da se predhodno seznanijo oziroma posvetuje z delavcem ali njegovimi predstavniki o možnostih izrabe in okoliščinah, ki jih mora upoštevati pri izrabi letnega dopusta.

2.2.9 ODPOVED POGODBE O ZAPOSLOTVI IZ POSLOVNEGA RAZLOGA

Kot posledica izjemnih okoliščin in sprejetih izrednih ukrepov je pričakovati, da bodo pri številnih delodajalcih potrebe po opravljanju določenega dela prenehale. V tem primeru gre za ekonomske, organizacijske, tehnološke, strukturne in podobne razloge na strani delodajalcev. V takšnih primerih delodajalec lahko redno odpoved pogodbo o zaposlitvi iz poslovnega razloga, ki mora biti ustrezno utemeljen.

Pri tem bo potrebno upoštevati zakonske določbe o minimalnih odpovednih rokih in odpravnini, pozornost pa nameniti tudi varovanim kategorijam delavcev (starejši delavci, nosečnice in starši, invalidi, delavci, ki še niso dopolnili 18 let) .

V kolikor bo prišlo do situacije, da bo potrebno iz poslovnih razlogov delo odpovedati večjemu številu delavcev, pa bo potrebno biti pazljiv na določene zakonske posebnosti, med katere šteje tudi obvezen sprejem programa razreševanja presežnih delavcev.

2.2.10 ZNIŽANJE PLAČE

V primeru dogovora med delavcem in delodajalcem lahko pride do ukrepa znižanja plače. Tak ukrep je lahko trajen ali začasen. Osnovna plača se sicer določi upoštevaje zahtevnost dela, za katerega je delavec sklenil pogodbo, vendar jo je mogoče na podlagi aneksa k pogodbi spreminjati. Gre za enega izmed alternativnih ukrepov, ki pa bi bil lahko z namenom ohranjanja likvidnosti delodajalca in delovnih mest uporabljiv v trenutnih razmerah za vse, ki ne spadajo v javni sektor.

Dogovor o znižanju plače se lahko uredi z aneksom k pogodbi o zaposlitvi.

2.2.11 ZAPOSLOITEV ZA KRAJŠI DELOVNI ČAS

V primeru sporazuma z delavcem se lahko dogovori prehod na zaposlitev za krajši delovni čas. V tem primeru aneks ne zadostuje, temveč je potrebno skleniti novo pogodbo o zaposlitvi.

2.2.12 ODPOVED S PONUDBO NOVE POGODBE

V kolikor bo v bodoče prihajalo do prenehanja potreb po opravljanju določenega dela zaradi ekonomskih razlogov na strani delodajalcev, bodo ti za ohranjanje zaposlitev delavcem ob odpovedi pogodbe iz poslovnega razloga lahko ponudili nove.

Opozoriti je potrebno, da v kolikor delavec sprejme ponudbo delodajalca za ustrezno zaposlitev za nedoločen čas, nima pravice do odpravnine, obdrži pa pravico do pravnega varstva pred pristojnim sodiščem. Če delavec sprejme ponudbo za neustrezno zaposlitev, pa ima pravico do sorazmernega dela odpravnine v višini, ki jo dogovori z delodajalcem.

2.3 OBVEZNOSTI DELODAJALCEV PO ZVZD-1

Delodajalec je dolžan delovni proces organizirati na način, da je delavcem zagotovljena varnost in zdravje pri delu. Dolžnost delodajalca, ki izhaja iz ZDR-1 (45. člen), podrobneje pa jo ureja ZVZD-1, je trajna. Delodajalec je dolžan delavcem zagotavljati varnost in zdravje pri delu v vseh okoliščinah in razmerah opravljanja dela. Tako mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev ter drugih oseb, ki so navzoče v delovnem procesu, vključno s preprečevanjem, odpravljanjem in obvladovanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrežno organiziranostjo in potrebnimi materialnimi sredstvi. Posebno skrb je potrebno namenjati zagotavljanju varnosti in zdravja delavcem, ki se uvrščajo v kategorije delavcev, ki uživajo posebno varstvo. Pri izbiri ukrepov za njihovo zaščito je potrebno upoštevati posebna tveganja, ki so jim ti delavci izpostavljeni.

Ukrepi, ki jih na podlagi ocene tveganja zagotavlja delodajalec v normalnih razmerah, v aktualni situaciji praviloma ne zadostujejo. Delodajalci morajo zato sprejeti in izvajati dodatne ukrepe, ki zmanjšujejo izpostavljenost na najmanjšo raven okužbe in je z njimi v največji možni meri zagotovljeno varno in zdravo delo v danih okoliščinah. Pri tem je potrebno upoštevati uredbe in navodila, izdana na državni ravni ter v okviru lokalnih skupnosti. V kolikor delodajalec svoje dolžnosti ne izpolni, lahko pod nekaterimi pogoji delavec odkloni opravljanje dela.

Konkretni ukrepi morajo biti prilagojeni posebnostim posameznega delovnega procesa, pri načrtovanju in implementaciji ukrepov namenjenih zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev pa so lahko v pomoč priporočila Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) ter drugih pristojnih inštitucij.

Generalno NIJZ priporoča, da delodajalci pozovejo delavce, ki so bolni, da ostanejo doma in upoštevajo navodila. Menimo, da je za potrebe preverjanja spoštovanja navodila dopustno tudi izvajanje merjenja temperature. NIJZ nadalje svetuje, da se opravljanje dela v čim večjem obsegu organizira kot delo na domu, izrecno pa so odsvetovana vsa nenujna službena potovanja.

Delodajalci morajo delavcem podati ustrezna navodila glede ukrepov, ki jih je potrebno izvajati pri delu. Navodila naj zajemajo tako vsakodnevne higienske ukrepe (umivanje in razkuževanje rok, higiena kašlja in kihanja, izogibanje dotikanja očem in nosu, izogibanje stikom z ljudmi z znaki okužb, prezračevanje prostorov, redno čiščenje in razkuževanje predmetov in površin, ki so pogosto predmet dotikanja...), ki jih je nujno izvajati tudi sicer, ter navodila glede drugih ukrepov, ki so namenjeni preprečevanju širjenja okužb - gre za vzdrževanje distance do drugih ljudi, samoizolacijo ter druge primerljive ukrepe, prepoved službenih potovanj na tvegana območja, ter dolžnost obveščanja delodajalca o morebitni okužbi ali o stiku z okuženo osebo.

Ob upoštevanju posebnosti konkretnega delovnega procesa, je priporočljivo uvesti in izvajati tudi druge ukrepe, ki so ocenjeni kot primerni za zmanjšanje nevarnosti okužbe, kot na primer:

- organizacija delovnega procesa na način, da se poveča distanca med navzočimi delavci,
- zmanjševanje števila zaposlenih, ki so navzoči v prostorih delodajalca,
- izvajanje rednega zračenja prostorov,
- zagotavljanje razkužil za roke in delovne površine,

- organizacija delovnega procesa na način, da se poveča razdalja do strank oziroma se stik s strankami zmanjša na najmanjšo možno mero,
- omejitev števila strank, ki so navzoče v prostorih.

Če je glede na značilnosti delovnega procesa ocenjeno, da je nevarnost okužbe posebej izrazita, nadaljevanje delovnega procesa pa nujno, naj delodajalec delavcem zagotovi ustrezno osebno varovalno opremo ter poda tudi ustrezno navodilo glede obvezne uporabe osebne varovalne opreme.

V kolikor je glede na vsebino delovnega procesa ter naravo dela to izvedljivo, je priporočljivo, da delodajalec uvaja tudi tehnične varovalne ukrepe (kot npr. dodatna pleksi stekla na blagajnah v prodajalnah), ki zmanjšujejo možnost okužb v okviru delovnega procesa. Primeri, ko izvajanje delovnega procesa nujno vključuje tudi stik s stranko, zahtevajo še posebno skrbno oceno ukrepov in aktivnosti, ki jih je dolžan izvajati delodajalec.

Delodajalec je dolžan oblikovati in podati ustrezna navodila delavcem, delavci pa so dolžni delodajalčeva navodila dosledno in v celoti upoštevati. Morebitno nespoštovanje navodil delodajalca se lahko sankcionira kot kršitev v okviru delovnega razmerja.

V kolikor je podan sum, da je bila v delovnem procesu prisotna s COVID-19 okužena oseba, je potrebno za zaščito preostalih delavcev in preprečevanje možnosti širjenja okužbe sprejeti takojšnje ukrepe za omejitev / preprečitev nadaljnjih stikov. Oseba naj se umakne v ločen prostor oziroma naj vzdržuje razdaljo vsaj 1,5 metra stran od ostalih ljudi ter se glede nadaljnjih ukrepov po telefonu posvetuje z zdravstveno službo. Hkrati je potrebno poskrbeti tudi za razkuževanje prostorov, v katerih se je ta oseba nahajala, posebno skrb pa je potrebno nameniti tudi ravnanju z odpadki. Glede na zadnja pojasnila pristojnega ministrstva je potrebno odpadke osebe, ki kaže znake bolezni COVID-19, odložiti v plastično vrečko za smeti, ki jo tesno zavežemo. Vrečko nato namestimo v drugo plastično vrečko, ki jo prav tako tesno zavežemo ter ločeno hranimo vsaj 72 ur. Po poteku minimalnega priporočenega obdobja vrečko odložimo v zunanji zaboljnik za odlaganje mešanih komunalnih odpadkov. Enako ravnanje je zahtevano tudi glede materiala za enkratno uporabo, ki ga uporablja bolna oseba in njeni negovalci oz. zdravstveno osebje, na primer z rokavicami, robci in maskami.

Glede usposabljanja za varno delo delavcev v primeru novih zaposlitev dolžnost delodajalca, da usposobiti delavce za varno opravljanje dela, ostaja, vendar na način, da se pri tem upoštevajo usmeritve in priporočila medicinske stroke (ohranjanje razdalje, posamična usposabljanja, ipd). Prav tako je potrebno opraviti periodične preizkuse usposobljenosti delavcev za varno delo, ki se izvajajo na delovnih mestih z večjo nevarnostjo za nezgode in poklicne bolezni. Redno je potrebno pregledovati tudi delovno opremo, katere uporaba je nevarna ali škodljiva za delavce.

Delodajalci, ki v tem času ne poslujejo, bodo morali svoje obveznosti na področju usposabljanja delavcev in strokovnih nalog povezanih z delovnim okoljem ter sredstvi za delo izpolniti takoj po prenehanju izjemnih razmer. Po prenehanju izrednega stanja se bodo opravljale tudi periodične preiskave škodljivosti delovnega okolja.

3. UKREPI IN POMOČI DRŽAVE ZA PODPORO GOSPODARSTVU

Ugodnosti v davčni zakonodaji
Plačilo davka v največ 24 mesečnih obrokih ali odlog za obdobje 24 mesecev Obročno plačilo ali odlog plačila davka z zavarovanjem Obročno plačilo davka v primeru preventivnega finančnega prestrukturiranja ali poenostavljene prisilne poravnave Zahteva za spremembo višine mesečnega ali trimesečnega obroka akontacije davka Podaljšanje rokov
Ukrepi interventnih zakonov
Ukrepi za pomoč samozaposlenim Subvencioniranje čakanja na delo Subvencioniranje nadomestila plače v primeru odrejene karantene Nadomestilo za bolniško odsotnost v času epidemije Nadomestilo plače za starše Odlog plačil posojil Podaljšanje roka za oddajo davčnih napovedi in plačilo davčnih obveznosti Plačilo prispevkov za pokojninsko zavarovanje Ukrepi za zagotovitev likvidnosti podjetij
Drugi ukrepi in pomoči
Posojila SID banke Ukrepi Slovenskega podjetniškega sklada Subvencije Slovenske turistične organizacije Zadržanje teka sodnih in upravnih rokov

3.1 UGODNOSTI, KI JIH PREDVIDEVA DAVČNA ZAKONODAJA

Kot pomoč subjektom, ki se v trenutni situaciji soočajo s finančnimi težavi, je Finančna uprava RS (»FURS«) predstavila 4 ugodnosti, ki jih omogoča davčna zakonodaja in ki so na voljo podjetnikom in gospodarskim družbam. To so:

- Plačilo davka v največ 24 mesečnih obrokih ali odlog za obdobje 24 mesecev, ki se dovoli če davčnemu zavezancu grozi hujša gospodarska škoda (zaradi trajnejše nelikvidnosti ali izgube sposobnosti pridobivanja prihodkov) in bi odlog plačila davka oziroma obročno plačevanje davka davčnemu zavezancu omogočilo preprečitev hujše gospodarske škode.
- Obročno plačilo ali odlog plačila davka z zavarovanjem (največ 24 mesečnih obrokov oz. 24 mesečni odlog plačila), pri čemer se ne ugotavljajo kriteriji za nastanek hujše gospodarske škode, predložiti pa je potrebno ustrezen instrument zavarovanja ali dovoliti vknjižbo zastavne pravice v ustrezen register.

- Obročno plačilo davka v primeru preventivnega finančnega prestrukturiranja ali poenostavljene prisilne poravnave (največ 60 mesečnih obrokov), pri katerem je podlaga za dovolitev pravnomočen sklep sodišča o potrditvi sporazuma o finančnem prestrukturiranju oz. sklep o potrjeni poenostavljeni prisilni poravnavi.
- Zahteva za spremembo višine mesečnega ali trimesečnega obroka akontacije davka zaradi znižanja davčne osnove v tekočem letu glede na preteklo obdobje zaradi nižjega pričakovanega poslovnega rezultata tekočega leta, s katerim si zavezanec lahko zagotovi, da bo plačeval akontacijo davka na dohodke vsake 3 mesece, in ne vsak mesec.

Navedeni ukrepi so mogoči v povezavi s plačilom poročila na podlagi letnega davčnega obračuna, obračunavanjem DDV, inšpekcijskimi odločbami, niso pa dovoljeni za akontacije davka, davčni odtegljaj ali prispevke za socialno varnost.

Za čas, ko je odloženo plačilo davka oziroma dovoljeno obročno plačilo, se za odloženi znesek davkov ali neplačane davke (vključno z zamudnimi obrestmi) praviloma zaračunajo obresti po obrestni meri, ki znaša 2 % letno.

Dne 19. 3. 2020 je bil s strani poslancev potrjen Zakon o interventnih ukrepih na javnofinančnem področju, na podlagi katerega se uvajajo nekateri dodatni ukrepi za pomoč gospodarskim družbam. Roki za predložitev davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti in davčnega obračuna davka od dohodkov pravnih oseb ter rok za prigrasitev ugotavljanja davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov se zamaknejo z 31. marca na 31. maj 2020. Prav tako se na mesec maj zamakne določitev nove zavarovalne osnove v letu 2020, na mesec junij pa skrajni rok za sestavo in odpremo informativnega izračuna dohodnine za leto 2019.

Na podlagi 62. člena Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (»Megazakon«), se obroka predhodne akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti in obrokov akontacije davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2020, ki dospejo v plačilo v obdobju po uveljavitvi tega zakona do 31. maja 2020, ne plača. Akontacija neplačane dohodnine se v tem primeru ne šteje za obračunano.

3.2 UKREPI ZA POMOČ SAMOZAPOSLENIM

Do odloga plačila prispevkov je upravičena samozaposlena oseba, če je:

- v obvezno zavarovanje vključena na podlagi opravljanja te dejavnosti,
- ne izpolnjuje pogojev za obvezno vključitev v obvezno zavarovanje na kakšni drugi zavarovalni podlagi ter
- nima drugih zaposlenih.

Upravičencu se neposredno na podlagi zakona **odloži plačilo prispevkov**, ki zapadejo v plačilo meseca aprila, maja in junija 2020. Ker gre le za odlog (in ne za oprostitev plačila prispevkov) mora neporavnane prispevke upravičenec poravnati najpozneje do 31. 3. 2022.

Na podlagi novih interventnih ukrepov bodo samozaposleni, ki dejavnosti ne morejo opravljati ali jo opravljajo v bistveno zmanjšanem obsegu, **pod določenimi pogoji upravičeni celo do celotne oprostitve**

plačila prispevkov za meseca april in maj 2020 ter do izredne pomoči v obliki mesečnega temeljnega dohodka v višini 350 eurov za mesec marec in po 700 eurov za meseca april in maj 2020.

3.3. SUBVENCIONIRANJE ČAKANJA NA DELO

Subvencioniranje nadomestila v primeru odreditve čakanja na delo je eden od ukrepov, ki so bili zajeti že v Zakonu o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov (»ZIUPPP«). Z delnim povračilom izplačanih nadomestil plače delodajalcem, ki zaradi poslabšanih razmer v poslovanju začasno ne morejo zagotavljati dela delavcem in napotijo delavce na začasno čakanje na podlagi tega zakona, se želi začasno preprečiti odpuščanje delavcev iz poslovnih razlogov in tako omejiti škodljive posledice tega izrednega pojava.

Področje subvencioniranja plač delavcev na začasnem čakanju na delo ureja tudi novi Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (»Megazakon«), ki za čas veljavnosti ukrepov po »Megazakonu« v tem delu nadomesti določbe ZIUPP. Za **obdobje od 13. 3. 2020 pa do (vsaj) 31. 5. 2020** tako velja, da bo **prispevke za vsa socialna zavarovanja za delavce, ki so poslani na čakanje, ter delavce, ki ne morejo opravljati dela zaradi višje sile, do višine povprečne plače v Republiki Sloveniji plačevala država** in ne več delodajalec. Poleg tega bo na podlagi »Megazakona« **država krila celoten strošek nadomestila** (tj. 80 % od osnove) do višine povprečne plače v Republiki Sloveniji, nadomestilo plače pa v nobenem primeru ne sme biti nižje od minimalne plače v Republiki Sloveniji. Novost je tudi, da **se mora delavec v času čakanja na zahtevo delodajalca vrniti na delo do sedem zaporednih dni v tekočem mesecu**.

Do povračila nadomestila plače delavcem, ki so poslani na čakanje na delo, so upravičeni delodajalci, ki jim bodo po njihovi oceni prihodki v prvem polletju 2020 upadli za več kot 20% glede na isto obdobje leta 2019 in v drugem polletju 2020 ne bodo dosegli več kot 50% rast prihodkov glede na isto obdobje leta 2019. V primeru, da ta pogoj pomoči ob predložitvi letnega poročila za leto 2020 ne bo dosežen, bo moral delodajalec prejeto pomoč naknadno vrniti. Iz ukrepa so nadalje izvzeti delodajalci, ki so neposredni ali posredni proračunski uporabniki in katerih delež prihodkov iz javnih virov je bil v letu 2019 višji od 70 odstotkov, ter delodajalci, ki opravljajo finančno ali zavarovalniško dejavnost.

Delodajalec uveljavi pravico do povračila izplačanih nadomestil plače z **vlogo, ki jo vloži v elektronski obliki pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje v osmih dneh od napotitve delavca na začasno čakanje na delo**, vendar najpozneje do 31. maja 2020. Če je delodajalec napotil delavce na začasno čakanje na delo že pred uveljavitvijo »Megazakona«, bo upravičen do povračila tudi za nazaj (za obdobje od 13. marca 2020), če vloži vlogo v osmih dneh od uveljavitve »Megazakona« in izpolnjuje vse pogoje za uveljavitev pravice.

Ukrepi po megazakonu bodo predvidoma veljali do konca maja 2020 (z možnostjo podaljšanja do konca junija 2020). Za morebitno čakanje na delo po poteku tega obdobja bodo tako, če ne bo z naknadnimi dopolnitvami ukrepov določeno drugače, spet veljale določbe ZIUPP. V tem primeru bo država krila 40 % nadomestila, 60 % pa bo bremenilo delodajalca.

Tako v zvezi z ukrepom subvencioniranja čakanja na delo kot tudi z ukrepom oprostitev plačila prispevkov (točki 3.2 in 3.7) ter izredne pomoči v obliki temeljnega dohodka (točka 3.7) velja dodatno izpostaviti, da bo upravičenec do pomoči moral to pomoč vračati (skupaj z obrestmi), v kolikor bo v času od uveljavitve

zakona dalje razdelil dobiček ali izplačal del plače za poslovno uspešnost oziroma nagrado poslovodstvu v letu 2020.

3.4 SUBVENCIONIRANJE NADOMESTILA PLAČE V PRIMERU ODREJENE KARANTENE

Karanteno odredi minister za zdravje z odločbo. Sprejeti zakon delodajalcem omogoča uveljavitev povračila celotnega nadomestila plače tudi za te primere, delavci pa bodo upravičeni do **nadomestila plače v enaki višini kot v primeru začasnega čakanja na delo, torej v višini 80 % plače, ki pa jih bo v celoti krila država**. Delodajalec bo lahko pravico do povračila izplačanih nadomestil plače uveljavljal samo enkrat in največ za obdobje, določenim z odločbo ministra za zdravje.

3.5 NADOMESTILO ZA BOLNIŠKO ODSOTNOST V ČASU EPIDEMIJE

Nadomestilo za **vse bolniške odsotnosti v času epidemije od prvega dne krije ZZS** in ne delodajalec.

3.6 NADOMESTILO PLAČE ZA STARŠE IN DRUGE DELAVCE, KI ZARADI VIŠJE SILE NE MOREJO OPRAVLJATI DELA

Eden iz med ukrepov države je tudi zaprtje vrtcev, šol in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodov, kar je v nekaterih družinah povzročilo, da so morali starši ostati doma in paziti na otroke. V skladu z novim »Megazakonom« so v tem primeru starši **izenačeni s statusom delavcev, ki so na čakanju na delo** (glej točko 3.3.).

Enako velja za ostale delavce, ki ne morejo opravljati dela zaradi ti. »višje sile«.

3.7 PLAČILO PRISPEVKOV ZA POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Vse **prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za delo zaposlenih v gospodarstvu, ki ostajajo na delovnem mestu** v tem obdobju, tako za delodajalca kot za delavce v času veljavnosti ukrepov po »Megazakonu« **plačuje država**, pravice zavarovancev in prihodki pa se ohranjajo. Tudi iz tega ukrepa so izvzeti delodajalci, ki so neposredni ali posredni proračunski uporabniki ter delodajalci, ki opravljajo finančno ali zavarovalniško dejavnost.

Zaposleni, ki ostajajo na delu v tem obdobju, so v tem obdobju upravičeni do **»kriznega dodatka« v višini 200,00 EUR**. Krizni dodatek plača delodajalec vsak mesec, do njega pa so upravičeni vsi delavci, ki delajo in katerih zadnja izplačana plača ni presegla trikratnika minimuma minimalne plače (tj. 2.821,00 EUR bruto).

3.8 IZVRŠILNI POSTOPKI, FINANČNO POSLOVANJE PODJETIJ IN POSTOPKI ZARADI INSOLVENTNOSTI TER PRISILNEGA PRENEHANJA

Paket interventnih ukrepov predlaga posege tudi na področju izvršilnih postopkov, na področje pravil, ki urejajo finančno poslovanje podjetij ter na postopke zaradi insolventnosti in prisilnega prenehanja. Poleg s predlogom predvidenih zakonskih ukrepov, ki so opisani v nadaljevanju, je na prej opisano področje korenito posegla že odredba, izdana s strani predsednika Vrhovnega sodišča. Skladno s slednjo je še dodatno zožen že tako ozek nabor postopkov, ki se kvalificirajo kot nujni postopki in potekajo tudi v času razglašene epidemije. Odredba z dne 30.03.2020 je razen v izjemnih primerih zadržala tek postopkov zavarovanja, kadar so potrebni osebni stiki izvršiteljev, udeležencev ter drugih subjektov, prav tako pa tudi postopke stečajev in prisilnih poravnav. Odredba je med drugim posegla tudi na področje meničnih in čekovnih sporov ter meničnih tožb.

Skladno z novim »Megazakonom« se z dnem uveljavitve zakona **odloži izvrševanje sklepov o izvršbi, izdanih v postopkih, ki tečejo po Zakonu o izvršbi in zavarovanju (ZIZ) ter zadrži izvrševanje sklepov o izvršbi v postopkih davčne izvršbe, ki tečejo po Zakonu o davčnem postopku (ZdavP-2)**. Izjema od odloga izvrševanja zajema zgolj izvršbe za terjatev iz naslova zakonite preživnine in terjatve iz naslova odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki je dejal preživnino.

»Megazakon« nadalje predvideva, da se posloводства družb v času razglasitve epidemije COVID-19 in še tri mesece po prenehanju ukrepov, zaenkrat torej po 31. maju 2020, **razbremeni dolžnosti vložitve predloga za začetek prisilne poravnave ali stečaja** nad družbo, v kolikor je insolventnost nastala kot posledica razglasitve epidemije COVID-19. Nadalje pa so podaljšani roki za izvedbo drugih dejanj in ukrepov, ki so predvideni za izvedbo s strani posloводства v primeru insolventnosti družbe. Zakon za potebe olajšanja sklicevanja na novo pravilo, vsebuje domnevno, da je insolventnost družbe posledica razglasitve epidemije, če družba opravlja dejavnost, za katero je bilo s prisilnim predpisom ali aktom določeno, da se opravljanje dejavnosti zaradi epidemije začasno prepove ali bistveno omeji.

»Megazakon« nadalje uvaja dodatno neizpodbojno domnevo glede insolventnosti pravne osebe, podjetnika ali zasebnika, ki je vključen v shemo pomoči države v obliki povračil plače in prispevkov na podlagi zakonov, ki urejajo interventne ukrepe. V kolikor tak subjekt za več kot en mesec zamuja z izplačili plač in prispevkov delavcem, od takrat ko je prejel povračila nadomestil plače in prispevkov, je s predlogom predvidena neizpodbitna domneva o tem, da je podana trajnejša nelikvidnost s tem pa insolventnost. Dodatni položaj insolventnosti je predviden od uveljavitve zakona ter še 4 mesece po prenehanju ukrepov.

»Megazakon« ureja tudi možnost odložitve odločanja o upnikovem predlogu za začetek stečaja in podaljšuje obdobje, v katerem dolžnik opraviči svojo zahtevo za odložitev odločanja. Predlagani rok 4 mesecev je relevanten v primeru, če je insolventnost družbe nastala kot posledica razglasitve epidemije. Opisani ukrep je predviden za uporabo v povezavi s stečajnimi postopki na predlog upnika, ki so vloženi najpozneje v dveh mesecih po 31. 05. 2020.

3.9 DRUGI UKREPI PO »MEGAZAKONU«

V novem »Megazakonu« je med drugim tudi predlagano, da se začasno **plačilni rok** za neposredne in posredne uporabnike proračuna za plačila zasebnim subjektom **skrajša na 8 dni**.

Nadalje je predvideno, da se podaljša plačilni rok na 60 dni, v kolikor kot upnik nastopa javni organ. Sprememba slednjega je predvidena za obdobje epidemije COVID-19 ter še eno leto po razglasitvi konca epidemije.

Na področju javnih naročil je do 15. 11. 2020 predlagano **zvišanje meje, nad katero se uporabljajo pravila ZJN-3 o javnih naročilih**. Na področju javnih naročil blaga ali storitev ali projektne natečaja zvišana mejna vrednost znaša 40.000 EUR ali več ter 80.000 EUR na področju javnih naročil gradenj.

V povezavi z roki za izpolnitev obveznosti iz pogodb o dobavi blaga ali izvajanju storitev ali izvedbe gradenj, ki so jih zasebnopravni subjekti sklenili z državnimi organi, samoupravnimi lokalnimi skupnostmi ter drugimi subjekti javnega prava, se v času epidemije ne uporabljajo določbe o pogodbenih kaznih zaradi zamude. Pogodbeno dogovorjeni roki pa se podaljšajo za obdobje od roka, določenega za izpolnitev pogodbe, do razglasitve prenehanja konca epidemije COVID-19.

3.10 UKREPI ZA IZBOLJŠANJE LIKVIDNOSTI PODJETIJ

Z namenom reševanja likvidnosti je pričakovati, da bo vlada v naslednjih sklopih ukrepov predlagala vzpostavitev garancijske sheme in omogočila odkup terjatev do slovenskih podjetij. Poleg tega naj bi država na podlagi novih ukrepov zagotovila dovolj sredstev za dokapitalizacijo oziroma poročstvo za izvedbo.

3.11 BANČNA POSOJILA

Starim in novim strankam SID banke bodo na voljo posojila iz lastnih sredstev SID banke po ugodni obrestni meri in shemi de minimis za namen likvidnostnega financiranja podjetij, pri čemer bo kvota programa znašala 50 milijonov evrov in jo bo mogoče koristiti šest mesecev.

V okviru posojilnih skladov, kjer v sodelovanju z gospodarskim ministrstvom ponujajo neposredno financiranje podjetjem vseh gospodarskih sektorjev, bodo v SID banki razširili izvajanje programov v smeri opustitve maksimalne kapitaliziranosti podjetij, ki bo omogočila, da lahko mala in srednja podjetja pridobijo posojilo za financiranje opredmetenih in neopredmetenih sredstev ter obratnega kapitala oziroma poslovanja. Znesek posameznega posojila bo od sto tisoč do pet milijonov evrov z ugodno obrestno mero, ki bo pomenila pomoč de minimis, dobo kreditiranja med dvema in 12 leti ter možnost ustreznih potrebnih moratorijev na odplačilo glavnice.

V okviru posrednega financiranja pa lahko tudi banke in hranilnice kot posrednice podjetjem, ki se spopadajo z negativnimi posledicami virusa COVID-19, ter podjetjem, ki potrebujejo likvidnost za zagotavljanje ponudbe izdelkov in storitev, ponudijo sredstva SID banke po prilagojenih pogojih.

Hkrati se pripravlja uvedba portfeljskih garancij, ki jih bodo sodelujoče banke in hranilnice lahko izkoristile pri financiranju podjetij za naložbe in tekoče poslovanje malih in srednjih podjetij. Podjetja bodo tako lahko izboljšala svoj dostop do virov financiranja, tudi z ugodnejšimi pogoji zadolževanja, saj bo v okviru Sklada skladov, ki ga upravlja SID banka, ta primarno zagotovila kritje tveganja izgube iz posojil danim podjetjem po pogojih instrumenta.

Vlada RS je pripravila Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (ZIUOPOK), ki je bil v Državnem zboru sprejet v četrtek, 19. 3. 2020. Zakon predvideva možnost odloga plačevanja posojil, ki bo veljala za gospodarske družbe, zadruge, fizične osebe, ki zaposlujejo, samozaposlene in nosilce kmetijskega gospodarstva, ki imajo sedež ali stalno prebivališče na območju Slovenije, pri bankah, podružnicah bank in hranilnicah, ki imajo sedež v Sloveniji. O reprogramu obveznosti se bodo posojilojemalci z banko dogovorili sami po tem, ko bodo tej dokazali, da obrokov ne morejo plačevati zaradi posledic epidemije koronavirusa.

Država dolžnikom kreditnih ali drugih obveznosti, sklenjenih na podlagi Zakona o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb in zadrug v težavah (ZPRPGDZT) in Zakona o pomoči za reševanje in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah (ZPRPGDT) ponudi možnost odloga plačila obveznosti iz kreditne ali druge pogodbe za obdobje 12 mesecev, če posamezne obveznosti iz kreditne ali druge pogodbe, za katero dolžnik zaprosi za odlog plačila, do razglasitve epidemija virusa še niso zapadle v plačilo. Pristojno ministrstvo in dolžnik pa se lahko sporazumeta tudi za drugačen odlog in preostale pogoje z vidika zapadlosti terjatev, ki je za slednjega ugodnejši, če dolžniku zaradi posledic razglasitve epidemije virusa grozi insolventnost in je ogrožen njegov obstoj.

3.12 UKREPI SLOVENSKEGA PODJETNIŠKEGA SKLADA

Glede na javno dostopne informacije naj bi Slovenski podjetniški sklad v kratkem objavil nova razpisa, v okviru katerih bo ponudil ukrepe za blažitev posledic širjenja koronavirusa, eden pa je že objavljen. Pri nekaterih ukrepih gre za prilagoditve že uveljavljenih finančnih spodbud in instrumentov, uvedeno pa je tudi novo likvidnostno posojilo. Za paket ukrepov je trenutno skupno predvidenih 115 milijonov evrov.

3.13 SUBVENCIE SLOVENSKE TURISTIČNE ORGANIZACIJE

Z namenom zaježitve posledic novega virusa COVID-19 je Slovenska turistična organizacija objavila razpis za sofinanciranje promocije slovenske turistične ponudbe, ki je tokrat na voljo tudi za promocijo na domačem trgu in ne le na tujih.

V okviru razpisa za turistična podjetja je razpisanih dobrih 430.000 EUR, posamezen prijavitelj pa lahko dobi od 10.000 do 15.000 EUR subvencije.

3.14 UKREPI V ZVEZI S SODNIMI IN UPRAVNIMI POSTOPKI

Že od 16.03.2020 slovenska sodišča odločajo zgolj v nujnih zadevah, v nedeljo, 29.03.2020, pa je začel veljati tudi nov interventni *Zakon o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) (ZZUSUDJZ)*, ki določa dodatne ukrepe za varstvo pravic v sodnih postopkih, podobne ukrepe pa določa tudi za upravne postopke. Sprejeti začasni ukrepi naj bi trajali do prenehanja razlogov zanje, o čemer odloči vlada s sklepom, vendar najdlje do 1. julija 2020.

Ukrepi v sodnih postopkih

Skladno z ZZUSDJZ v času izrednih ukrepov ne tečejo zakonski roki za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih (materialni roki) kot tudi ne procesni roki, razen v nujnih zadevah. Poleg tega v tem obdobju ne teče niti rok za vložitev ustavne pritožbe. Sodnih pisanj se v tem obdobju ne vroča, za že vročena sodna pisanja pa začnejo procesni roki teči prvi naslednji dan, ko prenehajo veljati posebni ukrepi.

ZZUSDJZ je predsedniku Vrhovnega sodišča podelil pristojnost dodatno omejiti seznam zadev, ki v skladu z Zakonom o sodiščih (ZS) štejejo za nujne, kar je ta storil z *Odredbo o posebnih ukrepih zaradi nastanka pogojev iz prvega odstavka 83.a člena Zakona o sodiščih in razlogov iz 1. člena ZZUSUDJZ* z dne 31.03.2020. Sodišča tako trenutno odločajo zgolj v najnujnejših zadevah, pri čemer se vsi naroki, seje in zaslišanja v nujnih zadevah, če je to mogoče, izvedejo prek videokonference. Vsi razpisani naroki v zadevah, ki niso nujne, pa se prekličajo.

Ukrepi v upravnih postopkih

Tudi v upravnih postopkih za čas trajanja epidemije materialni in procesni roki ne tečejo, razen v nujnih zadevah (na primer če obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, za javni red in mir, za javno varnost itd.). O tem, da rok v posamezni zadevi teče dalje, mora biti stranka upravnega postopka posebej obveščena, roki za uveljavitev materialnih pravic, ki se iztečejo v času izvajanja izrednih ukrepov, pa se podaljšajo tako, da se iztečejo osmi dan od dneva prenehanja teh ukrepov.

Vlaganje vlog ter dajanje ustnih izjav osebno pri organu načeloma ni mogoče, omogočeno pa je vlaganje po elektronski poti tudi brez elektronskega podpisa, če je identiteto vložnika mogoče ugotoviti na drug zanesljiv način. V teh primerih se dokumenti, ki vplivajo na pravni položaj, vročajo na vložnikov naslov stalnega ali začasnega prebivališča. Ustne obravnave in druga procesna dejanja, kjer so udeleženci lahko v neposrednem stiku, se izvajajo samo v nujnih zadevah, javnost pa je pri vseh procesnih dejanjih izključena. Tudi osebno vročanje se, razen v nujnih zadevah, ne opravlja. V skladu z določbami ZZUSDJZ roki z nekaj izjemami ne tečejo niti v prekrškovnih zadevah.

4. POSLOVNA POGODBENA RAZMERJA

Glede na trenutno stanje in razvoj dogodkov v zadnjih tednih je pričakovati, da bodo tako širitev virusa kot ukrepi za preprečevanje širitve znatno vplivali na izpolnjevanje pogodbenih obveznosti. V gospodarstvu so se zato že začela pojavljati vprašanja, ali epidemija v Sloveniji oziroma pandemija po svetu predstavljata zadostni razlog za spremembe, prekinitve ali celo odpovedi pogodb.

Najboljša rešitev v tem primerih je vsekakor sklenitev ustreznega dogovora med strankama. Če imata stranki možnost, da se odkrito pogovorita o trenutni situaciji, razmerah in medsebojnih pričakovanjih ter uspeša doseči sporazumni dogovor o spremembi, začasnem odlogu, prekinitvi ali drugih prilagoditvah pogodbenih razmerjih, se bosta na ta način verjetno izognili kasnejšim sporom, ki s seboj prinesejo tudi dodatne stroške.

Ker se zavedamo, da sporazumna razrešitev in ureditev razmerij ni vedno možna, vam v nadaljevanju predstavljamo nekaj splošnih pravil obligacijskih razmerij, ki bodo v takšnih situacijah posebno relevantna. Pri tem želimo izpostaviti, da bo uporabnost posameznih institutov različna od primera do primera in bo v veliki meri odvisna od konkretnih pogodbenih dogovorov med strankama.

4.1 IZPOLNJEVANJE POGODBENIH OBVEZNOSTI IN POSLEDICE NEIZPOLNITVE

Eno izmed temeljnih pravil obligacijskih razmerij je obveznost udeležencev, da izpolnijo svojo obveznost in odgovarjajo za njeno izpolnitev. Iz tega pravila na eni strani izhaja upravičenje upnika, da zahteva izpolnitev, na drugi strani pa dolžnost dolžnika, da obveznost izpolni v celoti. Če dolžnik ne izpolni svoje obveznosti ali zamudi z njeno izpolnitvijo, je upnik upravičen poleg izpolnitve zahtevati tudi povrnitev škode, ki mu je zaradi tega nastala. Neizpolnitev lahko v skrajnem primeru pripelje tudi do prenehanja pogodbe, obveznosti strank pred učinkovanjem prenehanja pa se razlikujejo glede na to, ali je bila pravočasnost izpolnitve bistven ali nebistven element.

Obseg obveznosti, način izpolnitve in posledice neizpolnitve pogodbene stranke običajno dogovorijo v pogodbi. V kolikor take določbe v pogodbo niso vključene, se uporabijo določila prava, ki se uporablja za konkretno pogodbo. Za razmerja med slovenskimi strankami bo to pravo praviloma slovensko, v primeru pogodbenih razmerij z mednarodnim elementom pa obstaja možnost, da se za razlago pogodbe uporablja tuje pravo.

4.2 »VIŠJA SILA«

Ne glede na načelno dolžnost dolžnikov, da v celoti izpolnijo prevzete obveznosti, obstajajo določene izjeme, ki lahko dolžnika oprostito nekaterih obveznosti. V teh primerih običajno tudi ne bodo uporabne določbe o prenehanju pogodbe zaradi neizpolnitve in njenih posledicah. Dolžnik je tako na primer prost odgovornosti za škodo, če dokaže, da ni mogel izpolniti svoje obveznosti oziroma da je zamudil z izpolnitvijo obveznosti zaradi okoliščin, nastalih po sklenitvi pogodbe, ki jih ni mogel preprečiti, ne odpraviti in se jim tudi ne izogniti. Opisano situacijo pravna teorija in praksa večkrat opisujeta kot »višjo silo«.

Širitev COVID-19 bi se potencialno lahko štela za tako okoliščino. Pri presoji posameznih primerov bo predvsem pomembno, ali konkretna pogodba ureja situacijo višje sile, saj se bo v tem primeru potrebno opreti predvsem nanjo. Na drugi strani bi znal biti pomemben tudi časovni vidik – torej ali je do konkretne situacije prišlo pred ali po tem, ko je Svetovna zdravstvena organizacija opredelila bolezen za pandemijo oziroma ko je slovenska vlada razglasila epidemijo. Dolžnik je namreč odgovoren tudi za delno ali popolno nemožnost izpolnitve, čeprav zanj ni kriv, če je nastopila potem, ko je že prišel v zamudo, za katero odgovarja.

4.3 SPREMENJENE OKOLIŠČINE

Splošna pravila slovenskega pogodbenega prava tudi predvidevajo, da v primeru, ko nastanejo po sklenitvi pogodbe okoliščine, ki otežujejo izpolnitev obveznosti ene stranke, lahko ta stranka, ki ji je izpolnitev obveznosti otežena, (po sodni poti) zahteva razvezo pogodbe. Pri tem mora biti izpolnitev otežena v tolikšni meri, da pogodba očitno ne ustreza več pričakovanjem pogodbenih strank in bi bilo po splošnem mnenju nepravilno ohraniti jo v veljavi takšno, kakršna je. Stranka, ki je zaradi spremenjenih okoliščin upravičena zahtevati razvezo pogodbe, mora o tem, da jo namerava zahtevati, obvestiti drugo stranko takoj ko izve, da so nastale takšne okoliščine.

Tako kot pri višji sili bo tudi tu pomemben časovni vidik. Stranka, ki zahteva razvezo pogodbe, se praviloma ne bo mogla sklicevati na spremenjene okoliščine, ki so nastale po izteku roka, določenega za izpolnitev njene obveznosti – torej, če je prišlo do epidemije po tem, ko je stranka že bila v zamudi.

4.4 NEZMOŽNOST IZPOLNITVE OBVEZNOSTI

Ob upoštevanju nekaterih najstrožnjih ukrepov za preprečevanje širitve virusa COVID-19, kot so zaprtje mej, zapiranje lokalov in restavracij, prepoved neposredne prodaje potrošnikom, lahko v trenutnih razmerah pride do situacij, ko bo izpolnitev pogodbene obveznosti ene ali obeh od strank postala dejansko neizvedljiva. Za ti. primere »nezmožnosti izpolnitve« slovenski Obligacijski zakonik predvideva, da v tem primeru ugasne tudi obveznost druge stranke. Zakon predvideva tudi posebna pravila za primere, ko je druga stranka že izpolnila del svoje obveznosti.

4.5 NEGOTOVA IZPOLNITEV OBVEZNOSTI

V trenutnih razmerah prihaja tudi do situacij, ko se stranke sprašujejo, ali so dolžne izpolniti svoje obveznosti, če vedo oziroma resno dvomijo, da bo nasprotna stranka uspela izpolniti svoj del obveznosti. Pričakovati je, da se bodo v kratkem verjetno začele pojavljati težave pri likvidnosti gospodarskih družb. Obligacijski zakonik za take primere predvideva pravico stranke, ki je v dvomu, da odloži izpolnitev svoje obveznosti, dokler ogrožena stranka ne izpolni svoje obveznosti ali zagotovi ustreznega zavarovanja. Vse to seveda zahteva tudi ustrezno komunikacijo med strankama, da ne pride do nesporazumov o vprašanju, katera izmed strank je bila prva v zamudi z izpolnitvijo in katera od strank je v zamudi le zaradi neizpolnitve prve od strank.

Glede na to, da so primeri v praksi zelo različni in običajno zahtevajo natančnejši pregled in individualno obravnavo, vam ostajamo na voljo za vsa nadaljna vprašanja in pomoč pri reševanju konkretnih težav.

Kontaktirate nas lahko na:

KIRM PERPAR o.p, d.o.o.

Poljanski nasip 8
SI-1000 Ljubljana
Slovenija

T: +386 8 205 9221

F: +386 8 205 9220

E: info@k-p.si

W: <https://www.k-p.si/sl/>

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/law-firm-kirm-perpar-ltd-/>

Partnerji:

Andrej Kirm

M: +386 31 340 475

E: andrej.kirm@k-p.si

LinkedIn: <https://si.linkedin.com/in/andrejkirm>

Matej Perpar

M: +386 31 340 962

E: matej.perpar@k-p.si

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/in/matejperpar/>

Jan Gorjup

M: +386 41 996 855

E: jan.gorjup@k-p.si

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/in/jan-gorjup-b64a05b6/>